

Kertészek a kastélyparkban, 1915.

Olaj, vászon, 90x80,5 cm

Jelmezve balra lent: Perlmutter 1915.

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft

A sárga kendő esete

Lázár Béla, az Ernst Múzeum igazgatója, az Ernst Múzeum Művész Könyvei sorozatban 1921-ben megjelent Perlmutter tanulmányában így tolmácsolja a mester szavait: „Egy délután - beszélte egyszer Perlmutter - egy egész hosszú délután plein-air festettem a kertben. A nap egyenletes fényvel borította be a színeket, aminek igen örültem. A színértékek viszonylatai tiszta skálában állottak előttem. Elöl egy sárga folt, abból indultam ki és ahhoz tértem vissza. Nagyszerű fokmérő volt. A viszonylatok összevetése lekötött s alig vettem észre, hogy lement a nap, mire minden felborult és abba kellett hagynom a munkát. Összeszedtem cókókómat és indultam be a házba. Ekkor hirtelen eszembe jutott, hogy vajon mi foglalkoztatott? Közelebb mentem és láttam, hogy egy sárga kendő, melyet valaki ott feledezt a fűben... Vállalt vontam. Hát egy kendő. Engem csak, mint színérték érdekelt” (Lázár, 26.).

Perlmutter és a plein-air festés

Érdeemes megvizsgálni ezt a művész-anekdotát, különösen képünk viszonylatában. Perlmutter érzékelhető kedvvel és némi palástolt büszkeséggel ábrázolja magát szó-rakozott plein-air festőként. Ebben az esetben a szó-rakozottság a festői vizsgálódás intenzitásának fokmérője: amíg fent van a nap, a pusztá látványt kutatja, azaz a természetes fény által létrehozott színviszonylatokat. A látvány a plein-air festő számára nem más, mint számtalan színes folt együttese. Egyszeri és egyedi: a fény által születik és állandóan változik. Anyagtalan: függetlenül attól, hogy milyen motívumhoz tartozik, minden folt egyenrangú, csak a színértéke számít. Ezt az attitűdöt demonstrálja Perlmutter anekdotája a sárga kendővel.

Pályáját és életművét figyelve persze nyilvánvaló, hogy Perlmutter nem volt igazi plein-air festő. Ugyan 1891-ben néhány hónapot a Julian Akadémián töltött, de úgy döntött, hazatér, hogy Bihari Sándor mellet folytathassa tanulmányait. Mikor 1894-ben újra Párizsba került, rajztudásának tökéletesítése volt fő célja. „A festészetben egyedül a rajz az abszolút, minden egyéb relatív érzések kifejezése” - jelentette ki 1904-ben (Lázár, 6.). Négy év akadémikus rajzképzés után ott is hagyta Párizst, és hat évet Hollandiában töltött. Hazatérve dolgozott a szolnoki művésztelepen, Besztercebányán, majd Rákospalotán. Pályája során paraszti témájú életképei és színes, dekoratív enteriőrjei tették népszerűvé. Népi szobabelsőkben minták és színek tobzódnak.

Erős fény, színes árnyékok

A *kertészek a parkban* című képen Perlmutter valóban a napfényes plein-air problematikájában mélyül el és teremt meg saját olvasatát. A tavaszégi kert számtalan árnyalatot kínáló zöldjét keresi, az erős napfény teremtette színviszonyokkal foglalkozik. Az árnyékok lilák, szürkék és haragvó zöldek, a virágzó bokor vetette halványlila reflexek itt is ott is megjelennek a kertészek fehér ruháján, a virágágyás pirosa a térdelő kertész ingén tükröződik. Akár a sárga kendős anekdotában, ennek a vászonnak a megfestéséhez is biztosan hosszú órákat töltött a park egy dombján, édes megfigyelésben, magát a legigazibb plein-air festők egyikének tudva.

A kastélyparkot nem tudjuk pontosan azonosítani. A hat meglepően jólöltözött, csíkos kötényt, fekete szalagos kalapot, hosszú szoknyát viselő kertész virágzó jóllétről tanúskodik. A tárgyi motívumokhoz kötődő Perlmutter látható élvezettel dolgozza ki az apró figurákat. Világosan értelmezhető, a plein-air festésben rejlő dekoratív lehetőségeket könnyeden kihasználó művet fest.

Andorka Júlia

